

2.8.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting concrete voornemens
Actualisatie RES Alblasserwaard	Begin 2023 hebben we een bestuurlijke overeenkomst getekend met de gemeente Molenlanden, provincie Zuid-Holland, waterschap Rivierenland en het Rijk. In de overeenkomst staat dat we in 2023 op zoek gaan naar reële en haalbare alternatieve windenergielocaties voor Avelingen in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES). Hiervoor hebben de raden van Gorinchem en Molenlanden gezamenlijke uitgangspunten vastgesteld in mei 2023. Op basis van de uitgangspunten, technisch onderzoek en een bewonersenquête zijn 6 shortlistlocaties voorgesteld. In november 2023 heeft de gemeenteraad deze vastgesteld en ingestemd met het vervolg om te komen tot definitieve locaties. In Molenlanden is op 23 januari 2024 een zelfde raadsbesluit genomen.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	In het werkprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed is een verdiepingsslag gemaakt voor de verduurzaming van negen gemeentelijke panden. Voor deze geselecteerde panden (bijvoorbeeld die met het grootste energiegebruik) is een meerjarig werkplan opgesteld met concrete acties voor energiebesparing en CO ₂ -reductie. Waar mogelijk koppelen we CO ₂ -besparende maatregelen aan natuurlijke momenten. De uitkomst van dit werkprogramma is in het voorjaar van 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad. De financiële vertaling is verwerkt in de Perspectiefnota 2024. Vanaf 2024 worden de eerste panden uit het werkprogramma verduurzaamd.
Versnellen verduurzaming woningen	In 2023 is het programma Energietransitie woningen uitgewerkt. Het programma biedt ondersteuning aan alle inwoners. Een belangrijk onderdeel binnen het programma is de klantreis voor inwoners van Gorinchem. De klantreis beschrijft de stappen die een bewoner doorloopt in het nemen van energiebesparende en verduurzamingsmaatregelen. Om te stimuleren dat bewoners hier mee aan de slag gaan, bieden we vanuit de gemeente maatwerk ondersteuning bij de verschillende stappen. Binnen het programma onderscheiden we de volgende doelgroepen: Huurders Poort6, Huurders particulier & organisaties, Woningeigenaren en VvE's. Met de voorgestelde aanpak sturen we aan op een consistent en uitvoerbaar beleid. Begin 2024 starten we daadwerkelijk met het programma.
Laadpalen; Actualiseren en verruimen huidige beleid	Eind 2023 is de Gorcumse omgevingsvisie 2050 vastgesteld. Deze visie geeft richting en vormt de leidraad voor alle ontwikkelingen van onze stad tot het jaar 2050. Alle relevante plannen en ambities voor de fysieke leefomgeving worden nu en/of zijn al herzien en aan deze visie gekoppeld. Vanuit dit proces zijn we ook gestart met het opstellen van een nieuwe laadagenda (visie voor de Gorcumse laadinfrastructuur/ laadpalenbeleid). Door personele wisselingen is er vertraging opgetreden. We verwachten dit in kwartaal 1 en/of 2 van 2024 gereed te hebben.
Klimaatadaptatie. Ontwikkeling van een Lokale Adaptatie Strategie	In 2023 is de lokale klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Dit is inclusief actieagenda met vijf pijlers waarin concrete vervolgstappen en acties zijn opgenomen waar we als eerste gaan werken aan een klimaatbestendige en groene stad. Hierin zijn acties opgenomen om klimaatadaptief en natuurinclusief handelen 1). te reguleren en borgen binnen de eigen organisatie, en 2). te stimuleren en faciliteren bij inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden in de stad. Deze laatste actie is uitgewerkt in een communicatie- en participatie aanpak. Daarnaast werken wij de gemeente Gorinchem in regionaal verband samen aan een klimaatbestendige en natuurinclusieve

Onderwerp	Toelichting concrete voornemens
	<p>regio via de uitvoeringsagenda van de Regionale klimaatadaptatiestrategie (RAS). In 2023 is met de RAS-regio een aanvraag ingediend bij het Rijk voor de Rijksimpulsgelden. Deze aanvraag is goedgekeurd, waardoor wij een bedrag van € 368.303 (inclusief BTW) hebben ontvangen voor het versnellen van klimaatadaptatieve maatregelen binnen 11 concrete projecten in de stad. Deze projecten moeten uiterlijk in 2027 zijn gerealiseerd. Een voortzetting van de groene daken subsidie loopt via Waterschap Rivierenland, waar tot en met 2027 een subsidie beschikbaar is voor vergroeningsmaatregelen waaronder groene daken.</p>

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Riolering	<p>We streven naar een schone leefomgeving. Om de kwaliteit van de riolering te behouden, werken we met renovatieplannen voor de riolering en voor de rioolgemalen. Door te renoveren kunnen we het rioolstelsel langer in stand houden. Daarnaast hebben we de riolering geïnspecteerd. De geïnspecteerde riolering verkeert overwegend in goede staat.</p>
Milieubeleid	<p>Ook in 2023 voerden we samen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) de wettelijke en adviestaken gericht op het milieu uit. Naast inspecties op milieu voerde de OZHZ ook inspecties op energiebesparing bij bedrijven uit. In 2023 is er een controle geweest op welke bedrijven een plicht hebben om hun energiegebruik wettelijk te rapporteren en te melden. Daarnaast hebben we samen met de OZHZ ons voorbereid op de Omgevingswet. Er zijn werkafspraken gemaakt, er zijn periodiek ketentests uitgevoerd met het Digitaal Stelsel Omgevingswet en het mandaatbesluit is geactualiseerd. Ook heeft de OZHZ ons inhoudelijk bijgestaan bij enkele ruimtelijke plannen, zoals de ontwikkelingen Arkelsedijk, Lingehorst, Wellantcollege en Gildenweg 64-68.</p> <p>De werkzaamheden zijn in goede samenwerking, naar tevredenheid en binnen budget uitgevoerd.</p>
Transitievisie Warmte	<p>Binnen het Programma Energietransitie woningen is de Transitievisie Warmte (TVW) verankerd en krijgt het vorm. Enerzijds door in te zetten op een brede algemene aanpak voor de stad maar anderzijds specifiek met wijkuitvoeringsprogramma's. In 2023 zijn we met het eerste wijkuitvoeringsprogramma aan de slag gegaan in de Gildewijk. Een onderdeel dat duidelijk zichtbaar geworden is in de wijk, is de aanleg van een duurzaam warmtenet. Inmiddels zijn circa 500 woningen hierop aangesloten. Vanuit een burgerinitiatief Gorkum Aardgasvrij van de Natuur en Milieufederatie in samenwerking met de Energiecoöperatie de Knotwilg is in 2023 een initiatief gestart om inwoners van Laag Dalem-Zuid (de Dalemse Donken) te ondersteunen in de energietransitie. Daarnaast hebben we akkoord gegeven voor de fase 2 van het warmtenet.</p>
Afval- en Grondstoffenbeleid 2021-2025	<p>In het verlengde van het op 24 juni 2021 vastgestelde Afval- en Grondstoffenbeleid zijn in het voorjaar van 2023 alle ondergrondse containers in Gorinchem afgesloten en slechts te openen met een afvalpas. Hiermee werd de proefperiode gestart om de kinderziekten op te lossen, maar ook om direct het bedrijfsafval en het afvaltoerisme te voorkomen. De eerste voorzichtige positieve effecten van minder restafval in de ondergrondse containers zijn te merken. Met de invoering per 1 januari 2024 van het</p>

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	zogenaamde DIFTAR-tarief is de volgende stap gezet naar het streven van maximaal 100 kilo restafval per inwoner.
Klimaatadaptatie	De in 2023 vastgestelde lokale klimaatadaptatiestrategie (LAS) presenteert een visie voor klimaatbestendig Gorinchem in 2050. Deze strategie laat de uitdagingen zien waar we in Gorinchem voor staan en geeft richting aan het klimaatbestendig, natuurinclusief en weerbaar inrichten van onze stad. Hierbij richten we ons op het verminderen van hittestress, regenwateroverlast, overstromingen, droogte, bodemdaling en biodiversiteit. In de periode 2023 – 2027 gaan we aan de slag met concrete projecten en vervolgstappen uit de actieagenda uit de LAS, zodat er in 2027 zichtbare stappen zijn genomen richting een klimaatbestendig en groene stad. Daarnaast blijven we doorgaan met reeds ingezette acties en quick wins, zoals het vergroenen van parkeerplaatsen.
Biodiversiteit	In 2023 is er binnen de gemeente en met onze vrijwillige stadsecoloog nauw samengewerkt om de huidige biodiversiteit te behouden en te versterken. Via het plan 'de juiste boom op de juiste plek' wil de gemeente Gorinchem jaarlijks 1% meer bomen realiseren. Hiervoor is een bedrag van € 80.000 euro toegekend. Er is een locatie gevonden en een ontwerp gemaakt voor aanleg van een derde tiny forest. Biodiversiteit en vergroening hebben een prominente rol gekregen in de lokale klimaatadaptatiestrategie, waarin is vastgesteld dat de stad in 2050 radicaal groener en biodiverser is geworden. Onderzoek naar het effect van klimaatverandering op kwetsbare groepen waaronder dieren is opgenomen in de actieagenda van de lokale klimaatadaptatiestrategie. In de Gildenwijk is er in 2023 gewerkt aan een Soorten Management Plan (SMP) om hiermee een gebiedsgerichte ontheffing te verkrijgen om enerzijds de kwetsbare diersoorten (Gierzwaluw, huismus en vleermuis) te beschermen en anderzijds te kunnen werken aan de verduurzaming van woningen door renovatie en isolatie. Eind 2023 is de ontheffing aangevraagd bij de omgevingsdienst.
Energiebesparing	In 2023 is er fors ingezet om mensen met energiearmoede te ondersteunen. Vanuit een gehouden aanbesteding is het regionaal energieloket opnieuw geselecteerd voor de duurzame loketfunctie van de gemeente. De Woon duurzaam adviseur gaat de energiecoaches en energieadviseurs leveren en aansturen. Hierbij maken ze ook gebruik van regionale energiecoaches vanuit Stichting het nieuwe Wonen. Binnen het programma Energietransitie woningen werken we intensief samen met genoemde organisaties, (maar ook breder met de andere partners binnen en buiten de stad), om inwoners daadwerkelijk verder te helpen in de verlaging van hun energiekosten, energiebesparing en de verduurzaming van hun woning. Samen met OZHZ zijn bij bedrijven energiecontroles uitgevoerd, koplopergesprekken zijn er niet geweest in verband met beperkt beschikbare capaciteit.
Toegankelijkheid van openbare ruimte en gebouwen	In 2023 zijn de toiletten van het Gorcums Museum gerenoveerd. Daarbij is tevens het invalidetoilet gerenoveerd. Dit toilet is nu tijdens openingstijden van het Museum en het Musuemcafé openbaar toegankelijk. Daarmee is een bijdrage geleverd aan een toegankelijke en inclusieve stad en een onderdeel uitgevoerd vanuit het uitvoeringsplan Mooiste Vesting. Er is een toiletvoorziening Buiten de waterpoort gerealiseerd, echter door vandalisme is deze weer verwijderd. Een nieuwe oplossing wordt hiervoor nog gezocht.
Zon	In 2023 is beleid voor zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht en op monumenten voorbereid. Dit beleid wordt in 2024 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Ook is er

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Innovatie	<p>een plan van aanpak "Zon op bedrijfsdaken" opgesteld. Uitvoering is gepland voor 2024. Er is al wel sprake van een autonome ontwikkeling bij de aanleg van zonnepanelen op bedrijfsdaken; het potentieel aan opgewekte energie op grote daken is met 25% toegenomen tot 15 GWh.</p> <p>Binnen het bedrijfsleven zien we gedurende 2023 een groeiende urgentie op verduurzaming en de doelstelling om CO₂ te reduceren. Deze beweging wordt versterkt als gevolg van de door Stedin afgekondigde netcongestie. Grootverbruikers kunnen geen extra (elektrisch-)vermogen aanvragen. Met bedrijven hebben we op individuele basis en met het IKG gesprekken gevoerd hoe zij stappen kunnen maken en welke rol we vanuit de RES en de gemeente zelf kunnen nemen in nieuwe energiesystemen. Ook denken we mee in financieringsbronnen en is dit vraagstuk meegenomen in de aanvraag van een nieuwe Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem.</p>

2.8.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar- rekening 2022	Begroting primitief 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar- rekening 2023	Vershil
TV72 Riolering	3.272	3.211	3.180	3.396	216 N
TV73 Afval	5.042	5.671	6.111	6.205	94 N
TV74 Milieubeheer	2.513	1.612	4.085	2.868	1.217 V
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	401	426	445	465	20 N
Lasten Duurzaamheid	11.228	10.921	13.821	12.934	886 V
TV72 Riolering	3.974	3.860	3.875	3.934	59 V
TV73 Afval	5.217	5.889	5.935	5.839	96 N
TV74 Milieubeheer	379	3	1.869	888	981 N
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	329	458	458	331	127 N
Baten Duurzaamheid	9.898	10.209	12.136	10.991	1.144 N
Totaal saldo van baten en lasten	-1.330	-712	-1.685	-1.943	258 N
Stortingen reserves	416	138	364	364	0 V
Onttrekkingen reserves	779	194	1.020	1.003	17 N
Resultaat	-967	-656	-1.028	-1.304	275 N

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten		
TV72 Riolering	121 N	Via raadsinformatiebrief (Z/23/761685 D-891906) hebben wij de raad geïnformeerd over de onvoorziene en niet geraamde baggerwerkzaamheden door het waterschap Rivierenland in 2023/2024. De kosten voor 2023 bedragen € 151.000, waarvan we 20% (€ 30.000) ten laste van de voorziening Vervanging riolering (GRP) brengen. Voor taakveld 73 Riolering leidt dit tot een nadeel van € 121.000.
	90 N	De exploitatiekosten voor riolen en gemalen, waaronder energielasten en onderhoud zijn o.a. door de gestegen materiaalprijzen € 90.000 hoger dan geraamd. Deze worden grotendeels (€ 59.000) door hogere baten gedekt.
TV73 Afval	95 N	Na vaststelling van de jaarrekening 2022 van de GR Waardlanden en de daaruit voortvloeiende resultaatbestemming, is de stand van de algemene reserve van de GR